

Ing. Vanja ŽANKO

Nekoliko informacija o francuskom vinarstvu

UVOD

Ove godine, u travnju mjesecu, 25 stručnjaka Udruženja industrijskih vinarija Dalmacije i Hercegovine, kojima su se pridružila 4 stručnjaka vinarskog poduzeća »NAVIP« iz Beograda, kao i predstavnici Poljoprivredne banke u Beogradu i Zagrebu, jedan predstavnik Saveza poljoprivrednih komora Jugoslavije, te direktor Instituta za jadranske kulture u Splitu, obišli su autobusom neka najvažnija vinodna područja francuskog juga, bordoško vinogorje, vinogorje na kojem se proizvodi poznati **Konjak**, vinogorje rijeke Loire, i pokrajine **Šampanje**.

Posjetili su i Pariz, njegove komercijalne podrume, razne vinarske institute i ustanove. Program puta je razrađen u suradnji s francuskim Institutom za vina kontroliranog porijekla (**Institut national des appellations d'origine des vins et eaux-de-vie**).

Tehnički savjetnici ovog instituta, u svakom vinogorju pratili su naše stručnjake i omogućili im da dobiju vrlo mnogo podataka o vinarstvu i vinogradarstvu svakog posjećenog vinogorja.

U Parizu su u Institutu za konzumna i u Institutu za visokokvalitetna vina, učesnici ekskurzije prisustvovali veoma korisnim sastancima, na kojima su odabrani francuski stručnjaci objasnili organizaciju, problematiku i dostignuća francuskog vinarstva.

U ovom članku sadržani su bitni podaci prikupljeni na ovoj 17-dnevnoj veoma korisnoj stručnoj ekskurziji.

VINARSTVO U PRIVREDI FRANCUSKE

Francuska ima oko 44 milijuna stanovnika. Računa se, da svaki osmi Francuz živi direktno ili indirektno od vinogradarstva i vinarstva. U francuskom nacionalnom brutto-dohotku poljoprivrede učestvuje s otprilike 15%. U poljoprivrednoj proizvodnji (po vrijednosti) razne grane učestvuju otprilike ovako: meso 30%, mlijeko 16%, žitvarice 12%, vino 9% i šećerna repa 3%.

VINOGRADARSKE POVRŠINE I PROIZVODNJA

Ukupna površina Francuske	55,104.000 ha
Obradena površina (sa šumom)	44,553.000 ha
Oranice	18,546.000 ha
Žito	4,500.000 ha
Vinogradi običnih vina	1,500.000 ha
Vinogradi, koji proizvode visokokvalitetna vina	250.000 ha

Visokokvalitetna vina zauzimaju oko 17% francuskih vinogradarskih površina, a po vrijednosti predstavljaju 25% od ukupne vrijednosti vinarske proizvodnje. Francuska proizvodi vrlo mnogo vina. Godišnji prosjek iznosi 51,218.000 hl, od toga otpada na visokokvalitetna vina 10,8%, t. j. 5,560.000 hl. Francuska destilira oko 1,993.000 hl specijalnih vina (i to uglavnom u pokrajinama Cognac i Armagnac). Njegovanjem i starenjem ovih destilata dobiju se renomirane vinovice **Konjak** (Cognac) i **Armanjak** (Armagnac) i to u količinama, koje se izražavaju u hl čistog alkohola.

Proizvodnja ovih pića izražava se u hektolitrima čistog alkohola: Prosječno godišnje **Cognaca** 142.400 hl čistog alkohola, prosječno godišnje **Armagnaca** 13.037 čistog alkohola.

VINOGRADARSKO PUČANSTVO

Vinogradarskih proizvođača ima oko 1,600.000, od toga broja otpada na proizvođače visokokvalitetnih vina 135.000. Francuski vinogradi su veoma usitnjeni, naročito kod visokokvalitetnih vina. Tako na primjer, u proizvodnji visokokvalitetnih bordoških vina učestvuju 23.780 vinogradara, od toga 8.769 posjeduje manje od 1 ha, a 10.167 ima 1—5 ha.

POTROSNJA VINA U FRANCUSKOJ

Francuzi piju mnogo vina. Oko 150 litara po stanovniku. Od ukupne proizvodnje, 25% direktno troše proizvođači, a ostatak se pije preko trgovačke mreže. God. 1956. Francuska je popila 46 milijuna hl vina preko trgovine (od te potrošnje 8% su bila visokokvalitetna vina), a 14 milijuna hl su direktno popili proizvođači. Dakle, ukupno te godine su Francuzi popili 60 milijuna hl vina.

IZVOZ

U izvozu vina Francuska zauzima prvo mjesto u svijetu. U svjetskoj trgovini vina ona učestvuje sa 25%. Godine 1956. u francuskom izvozu vina učestvovala su sa 11% (po vrijednosti).

Francuska je godine 1956. izvezla: visokokvalitetnih vina 993.000 hl, običnih vina 2,419.000 hl, konjaka i armanjaka 104.000 hl (izraženog u čistom alkoholu) i industrijskih vina 146.000 hl (izraženog u čistom alkoholu).

Cijene, koje u izvozu postižu visokokvalitetna vina, znatno su veće od cijene običnih vina (i više od pet puta veće). Na pr. 1956. godine postignute su u izvozu slijedeće cijene vina po 1 hl: obična vina 3.390.— Frs, a visokokvalitetnih vina 21.260.— Frs.

Francuska ne daje nikakve primove ni pomoći za izvoz svojih visokokvalitetnih vina, što nije slučaj s običnima. U vrijednosti izvoza vina, visokokvalitetna vina učestvuju sa 70—83%, iako po količini predstavljaju oko 30—40% izvezenog vina. Realizirana vrijednost visokokvalitetnih vina, konjaka i rakije na domaćem tržištu i izvozu god. 1955. iznosila je 150 milijardi franaka, dok je vrijednost francuske električne industrije (konstrukcije) iznosila 664 milijarde.

ORGANIZACIJA FRANCUSKOG VINARSTVA

Dvije su organizacije od prvorazrednog značenja za francusko vinarstvo i to:

1. **Institut za vina široke potrošnje (Institut de vin de consommation courante)**. Ovaj institut je organiziran za konzumna vina.

2. Nacionalni institut za vina i rakije kontroliranog porijekla (Institut national des appellations d'origine des vins et eaux-de-vie). Ovaj je institut organiziran za visokokvalitetna vina.

Pored zadružnih organizacija, koje povezuju vinogradare, u Francuskoj ima čitavi niz organizacija, koje povezuju sve struke, koje rade s vinom. Evo, što je o tome napisao g. Pestel, direktor Instituta za vina i rakije kontroliranog porijekla u studiji: »Les vins et eaux-de-vie a appellations d'origine contrôlées en France«. (Leur importance économique et sociale).

PROFESIONALNE I INTERPROFESIONALNE ORGANIZACIJE FRANCUSKOG VINARSTVA

Protivno nekoj općoj krilatici, vinogradari ne spadaju u red onih Francuza, koje bi bilo najteže ukrotiti, odnosno koji bi bili najneposlušniji. Naprotiv, goleme razlike u prinosima obzirom na kvantitetu kao i na kvalitetu, a isto tako i obzirom na vrijednost u vinogradarstvu, naučile su ih već odavno, kako je udruživanje u ovoj grani proizvodnje korisno i potrebno.

Početkom ovoga stoljeća, Opći savez vinogradara Južne Francuske (Confédération Générale des Vignerons du Midi) igrao je važnu ulogu kod rješavanja krize slabih prodaja, koje su nastupile kao posljedica po rekonstrukciji vinogradarstva iza pošasti filoksere. Taj je savez dao osnovu francuskog zakonodavstva za pobijanje falsifikata.

Iza toga, a naročito u doba između dva rata, zadruge (kooperative) za vršenje vinifikacije tako su se raširile, da su time zauzele važan položaj kako obzirom na poljoprivrednu kooperaciju uopće (ima ih 1099 na broju), tako i u enološkoj praksi, jer je u njihovim rukama gotovo polovica francuske vinogradarske proizvodnje. Krize, uslijed podbacivanja prodaja, nisu poštedjele ni proizvođače vina i rakija (t. j. kvalitetna vina i rakije kontroliranog porijekla), a krize iz godina 1931—1938. svi još dobro pamte.

Elementarne katastrofe, kao tuča i mraz, — iako se ne protežu na cjelinu — nisu zato ništa manje strašne za njihove žrtve. Kao primjer navodimo oluju s tučom, koja je pogodila neka sela u okolici Beaujolais godine 1955., pa je na primjer smanjila proizvodnju općine Fleurie od 17.000 hl iz godine 1955. na 11.450 hl u godini 1956. Mraz godine 1945. sveo je proizvodnju vina pokrajine Anjou (Anžu) od 434.000 hl u godini 1944. na 49.000 hl.

Mraz (smrzavica) u veljači godine 1956. uništio je gotovo do temelja ne samo prinos nego i samu lozu oko Pomerola i Barsaca (među ostalima), gdje je berba iznosila 112 hl i 1.459 hl umjesto 32.000 i 16.300 hl godine 1955.

Kako se je, osim toga, ovdje radilo većinom o sitnim proizvođačima, razumljivo je, da su osjetili potrebu udruživanja. Gotovo u svim općinama u kojima proizvodnja kvalitetnih vina kontroliranog porijekla ima izvjesnu važnost, došlo je do uspostave specijalnog vinogradarskog sindikata. Ovi su pak ujedinjeni po okruzima, odnosno regionalno (područno) u vrlo aktivne federacije kojih ima 11 na broju i to:

Francuski naslov sindikata

p r i j e v o d

Syndicat général des Vignerons de la Champagne délimitée

Opći vinogradarski sindikat pokrajine Šampanje s. o. j.

Union générale des Syndicats pour la défense des Producteurs des grand Vins de Bourgogne (Côte d'Or et Yonne).

Opće udruženje Sindikata za obranu proizvođača vina iz Burgundije (pokrajine Côte d'or i Yonne).

Fédération Régionale des Grands Crous de la Bourgogne (Saône-et-Loire et Rhone)
Fédération des Groupements Viticoles et Vinicoles de Franche Comté pour la défense et l'Etude de la Viticulture (Jura).

Fédération des Associations Viticoles de Vins à appellation contrôlée de la region du Sud-Est.

Fédération des Syndicats des Grands Vins de Bordeaux à appellation contrôlée.

Fédération des Grands Vins du Sud-Ouest à appellation d'origine.

Confédération Générale des Vignerons du Centre et l'Ouest.

Fédération des Viticulteurs Charentais.

Syndicat des Viticulteurs du Bas-Armagnac.

Confédération Nationale de la Production française des Vins doux naturels et vins de liqueur.

Područna federacija kvalitetnih vina iz Burgundije (Seine i Loira i Rhona).
Federacija vinogradarskih i vinarskih udruženja pokrajine Franche Comté radi obrane i proučavanja vinogadardstva (Jura).

Federacija udruženja vinogradara, koji proizvode vina kontroliranog porijekla s jugoistočnog područja Francuske.

Federacija sindikata velikih bordoških vina kontroliranog porijekla.

Federacija proizvođača renomiranih vina s jugozapadnog područja Francuske.
Opća konfederacija vinogradara Centralne i Zapadne Francuske.

Federacija vinograda iz područja Charente.

Sindikat vinograda iz okruga Bas-Armagnac.

Nacionalna konfederacija francuske proizvodnje slatkih prirodnih vina i likerskih vina.

Ove se federacije pak grupiraju sa svoje strane u Nacionalnu konfederaciju proizvođača vina i rakija kontroliranog porijekla (A. O. C.) sa sjedištem u Parizu, **a koja sačinjava** — zajedno s paralelnim konfederacijama za vina široke potrošnje i vina bolje kvalitete sa zakonom određenih vinogorja (Vins de qualité supérieure t. j. bolje kvalitete) — **Federaciju vinogradarskih udruženja Francuske.**

U zadružnom (kooperativnom) pravcu postoje analogne federacije, jer ima 317 kooperativa za vinifikaciju vina kontroliranog porijekla (A. O. C.) i 18 kooperativa za destilaciju rakije kontroliranog porijekla (A. O. C.).

Trgovina na veliko grupirana je na paralelan način u krugu Francuske nacionalne konfederacije industrije i trgovine na veliko sa vinom, jabukovačom, sirupima, žestokim pićima i likerima 103, Bd. Haussmann u Parizu, — ili pak u Federacijama područnih sindikata općeg karaktera: odnosno po specijalnim grupama, kao što je: **Komisija za izvoz francuskih vina, Narodni sindikat za izvoz vina i spirituoza (žestokih pića).**

Nakon dugih godina borbe, proizvođači i trgovci konačno su shvatili nužnost i potrebu suradnje bilo to zbog propagande, bilo pak radi obrane kursa proizvodnje, odnosno redovnog snabdijevanja tržišta, — ili pak konačno, po općoj liniji, radi proučavanja zajedničkih problema, koji se tiču obiju stručnih kategorija.

Tako sada postoje »Interprofesionalni komiteti« u Champagne-i (C. I. V. C.) u Bordeaux-u (C. I. V. B.), u okrugu Bergerac (C. I. V. R. B.), za vina iz Anjoua i Saumur-a (C. I. V. A. S.), za vina iz Touraine (C. I. V. T.), za vina sa obala Rhone [Cotes du Rhone (C. I. V. C. D. R.)], za vina oko Nantesa i to prirodna slatka vina i likerna vina kontroliranog porijekla (C. I. V. D. N.), a tako isto postoje i »Biroi nacionalni i interprofesionalni« u Cognacu (B. N. I. C.) i Armagnacu (N. B. I. A.).

Postoje također interprofesionalni komiteti za neke vrste rakija ili koline manje poznate marke, — kao što je »Područni komitete rakija iz Provence ili Područni komitet za Languedoc«. Interprofesionalni komiteti za vina i narodni biroji oformljeni su, — prvi zakonskim odredbama, a drugi dekretima. Oni su dakle javno-pravni organizmi, ovlaštene da ubiru para-fiskalne dadžbine, a koji vrše zato izvjesne usluge. Usprkos teoretske kritike, koja se je pojavila ima nekoliko godina unatrag, u nekim krugovima, a za pobijanje tih para-fiskalnih dadžbina i taksa, ne vidi se kako i na koji način bi se moglo nadomjestiti djelatnost i poslovanje ovih organizama, ako bi morali nestati, kad bi im presahli njihovi izvori prihoda.

Uostalom, navodimo njihove budžete tokom godina 1957. (odnosno kampanje 1956/57):

Šampanja	194,200.000.—	Frs
Bordeaux	42,000.000.—	„
Slatka naravna vina	13,000.000.—	„
Touraine	3,500.000.—	„
Bergerac	3,400.000.—	„
Nantes	7,500.000.—	„
Anjou-Saumur	10,000.000.—	„
Côtes-du-Rhône	15,000.000.—	„
Cognac	96,700.000.—	„
Armagnac	11,500.000.—	„

Važnost C. I. V. C. (Interprofesionalnog komiteta za vina Šampanje) proizlazi iz činjenice, što ovaj organizam ima mnogo širi djelokrug od ostalih. On na primjer subvencionira oformljavanje kooperativa za vinifikaciju, kooperativa za sadnju (rasadnike), podjeljivao je premije za stimulaciju kod sađenja najboljih vrsta loze, podržava laboratorij za vinogradarstvo i enologiju.

Najzad, treba spomenuti, da su za vrijeme rata, Interprofesionalni Komitet za vino iz Šampanje i Nacionalni interprofesionalni biro za Cognac, igrali bitno važnu ulogu za očuvanje stokova ovih vina od uništenja od strane Nijemaca.

U nacionalnom pravcu, Nacionalni institut za vina kontroliranog porijekla i rakija, utemeljen u 1935. godini na inicijativu senatora Capusa, također je jedan organizam interprofesionalne prirode, jedinstvene vrste u Francuskoj.

Oživotvoren dekretom — zakonom od 30. srpnja 1935. godine, dotiran pravom civilne osobe i financijskom autonomijom, klasificiran na osnovi svojih statuta, koje su pravnici preispitali — kao »Privatna institucija zadužena javnom službom«.

To je upravo i bila zamisao utemeljitelja spomenutog Instituta, ostvariti službeni organizam, ali nezavisan, sa zadatkom da vrši radove definiranja vina i rakija kontroliranog porijekla, a što nije mogla izvesti ni izvršna državna vlast dekretima iz god. 1908—1912., a niti administrativna (pravna) vlast zakonima od 6. svibnja 1919., 22. srpnja 1927., tako da brani pića u Francuskoj i u inozemstvu, zahvaljujući uskoj suradnji između predstavnika države i stručnjaka.

Ne ćemo se ovdje zadržavati na ulozi Nacionalnog instituta za kontrolirana porijekla vina i rakija, ni na rezultatima, koje su uspješno postigli, to će biti predmetom daljnje publikacije.⁽¹⁾ Mi želimo samo napomenuti, da je taj organizam nosilac širokih prava, i to temeljnim zakonskim dekretom, kao i kasnijim zakonskim odredbama i dekretima i najzad sudskim postupkom (jurisdikcijom), a napose onom **Državnog Savjeta**.

⁽¹⁾ »L'Oeuvre« izdanje I. N. A. O. Macon 1958, drugo izdanje.

*Grupa
jugoslavenskih
vinarskih
stručnjaka
u Parizu*

Misao-vodilja tog organizma jest, da služi nacionalnim interesima i cjelini, dajući garancije potrošačima, propagirajući prodaju kvalitetnih vina kontroliranog porijekla A. O. C., te da zahvaljujući poboljšanoj kvaliteti, — progoni falsifikatore vina, — što u prvom redu leži u interesu samih proizvođača.

Institut to ostvaruje direktnom kontrolom vinograda visokokvalitetnih vina, pomažući tako finansijsku službu i pobijanju falsifikata, — nadzirajući trgovinu nastojeći da zaustavi zloupotrebu oznaka porijekla u inozemstvu, a olakšavajući tako zadatak izvoznika.

Financijska sredstva su im, uostalom, veoma ograničena, kao što se može razabrati iz niže navedene tabele, koja donosi pregled izdataka tog organizma, počevši od godine 1947.:

1947.	41,434.000.— Frs
1948.	62,208.000.— „
1949.	82,848.000.— „
1950.	78,584.000.— „
1951.	97,407.000.— „
1952.	111,432.000.— „
1953.	115,265.000.— „
1954.	120,738.000.— „
1955.	131,281.000.— „
1956.	141,246.000.— „

ZADACI I ORGANIZACIJA INSTITUTA ZA VINA ŠIROKE POTROŠNJE

(Institut des Vins de Consommation Courante — 1 I. V. C. C.)

Institut za vina široke potrošnje, koji je formiran na osnovi dekreta ođ 30. rujna 1953. god. ima dvostruki zadatak: tehnički i ekonomski:

a) **Po tehničkom planu:** njegovo se djelovanje proteže uglavnom na **poboljšanje kvalitete** vinogradarsko-vinarske proizvodnje. Prema tome zadužen je:

— da rješava sve probleme u vezi sa sortimentom, bilo da se radi o kontroli rasadnika loze ili o uklanjanju sorti lošijih kvaliteta. U okviru ove akcije, Institut za vina široke potrošnje morao je svrstati loze u grupu sorti, koje se preporučuju, zatim u sorte, koje su odobrene i privremeno tolerirane. Sa druge strane, institut je ostvario VINOGRADARSKI KATASTAR, koji vodi računa o stvarnom stanju vinogradarske proizvodnje.

— nadalje je zadužen da orijentira sadnju vinograda na zemljišta, koja su specifično vinogradarska.

U tu je svrhu izrađena klasifikacija vinogradarskog tla (RAJONIZACIJA) i podjela na područja, koja su kvalificirana za vinogradarstvo i na područja sposobna za konverziju (t. j. pretvorbu) na vinograde. Institut posreduje također u pitanjima čupanja loze uz odštetu ili pak u predmetu ponovne sadnje na osnovi iznimnog odobrenja (stolno grožđe).

Vinogradari će dakle naći s tehničkog gledišta kod servisa Instituta za vina široke potrošnje (I. V. C. C.) sva potrebna uputstva u pogledu:

- tehničke kontrole rasadnika i nasada,
- podizanja vinograda,
- proučavanja i izviđanja po dokumentaciji u vezi sa čupanjem loze uz odštetu ili pak u pogledu iznimne ponovne sadnje,
- dokumentacije o zakonodavstvu i propisa, koji se odnose na vinogradarstvo i vinarstvo.

b) **Na ekonomsku planu Institut je zadužen**

— da podnese vlastima odgovarajuće prijedloge za organizaciju svake vinogradarske berbe.

— da proučava prikladne mjere radi povećanja prodaje i izvoza vina za široku potrošnju,

— da vrši ulogu narodnog interprofesionalnog komiteta u pogledu vina široke potrošnje i njihovih derivata radi konzultiranja predviđenog za svaki pojedini proizvod.

ORGANIZACIJA

Interprofesionalni savjet instituta (I. V. C. C.) obuhvaća uglavnom vinograde, proizvođače rasadnog materijala, trgovce vinom, predstavnike potrošača, kao i činovnike (službenike) tehničke i privredne administracije.

A — **Savjet delegira dio svojih ovlasti na ograničenu komisiju, koja se zove STALNA KOMISIJA.** Osim toga, razne probleme predložene institutu (I. V. C. C.) prethodno proučavaju SPECIJALNE KOMISIJE, najzad, okružne i područne komisije zadužene su da podnose prijedloge i da daju svoje mišljenje u raznim pitanjima kao što su klasifikacija tla i sortimenata, ispitivanje dokumentacije molba za odštetu zbog vršenja čupanja loze, ili dodjeljivanje izvjesnih prava za sadnju vinograda i t. d.

U okviru Instituta (I. V. C. C.) organiziran je TEHNIČKI KOMITET ZA VRŠENJE EKSPERIMENATA, čiji je specijalni zadatak da ispravno usmjerava sve radove na poboljšanju sortimenta vinograda.

B — Servisi instituta za vina široke potrošnje obuhvaćaju:

a) Centralni servis u Parizu (16, Place de la Madeleine), koji osigurava pravu radova kao i komisija, objavljuje njihove odluke, sprovodi u djelo i kontrolira izvršenje ovih, a i upravlja svim servisima instituta.

b) Vanjske servise, koji obuhvaćaju dvije glavne inspekcije i osam regionalnih (područnih) centara za tehničku kontrolu vinograda i rasadnika, raspoređenih po glavnim vinogradarskim područjima:

Tako GLAVNA INSPEKCIJA u MONTPELLIERU 10; rue de Tarragone, koja je specijalno zadužena organizacijom i kontrolom rasadničke proizvodnje, proteže se, osim toga, na područne centre, i to: AVIGNON 92, Ulica Joseph-Vernet, MONTPELLIER, 10 Ulica Tarragone, TOULOUSE 12, Boulevard d'Arcole, LYON 3, rue Ste Marie des Terreaux, ALŽIR, 133, Ulica Michelte, Alžir.

GLAVNA INSPEKCIJA U ANGERSU 5, Rue Eugénie Mansion, koja je specijalno zadužena organizacijom selekcije i popularizacije sortimenta i podloga, obuhvaća područne centre i to: BORDEAUX, 74, Ulica Des Chartrons, ANGERS, 16 Bd. de l'Ecce-Homo, DIJON, Cité Delaborde, 2, rue Huche.

ZAKLJUČAK

Što znači vino za francusku privredu i za francuski način života, koliku ulogu igra u francuskoj civilizaciji, kako prosječni Francuz gleda na svoja vina, sve je to teško opisati, i zato je bolje prepustiti pero nekolicini poznatih francuskih političara, pisaca i vinara, da oni nešto o tome kažu:

Francuski državnik POINCARÉ, jednom prilikom je rekao:

»Loza i vino nisu samo materijalna baština Francuske, u tome je i francuska tradicija. Ovo dvoje bilo je u sva vremena vezano uz francusku ekonomsku, socijalnu i porodičnu povijest, kao i njenu književnost.«

Veliki francuski pisac DUHAMEL kaže u jednom eseju o francuskoj civilizaciji:

»Misterij Francuske leži u načinu obrade vinograda, pravljenju vina, njegovog konzerviranja, njegovog prezentiranja kod obroka, u načinu kako ga piju, kako ga slave i veličaju.

Sada počinju u mnogim zemljama svijeta da prave čestita vina, koja bez dvojbe imaju elementarne vrijednosti, i kojima ne manjka ugodaj. Takva mogu da predstavljaju i sada već izvrstan trgovački objekt. Međutim, da bi ta vina postala, — kao u Francuskoj, — nacionalni misterij, trebat će još stoljeća rada, tradicije, ukusa, poštovanja, ljubavi, mnogo poezije, pa čak i književnosti.«

Francuski vinarski stručnjak (g. PESTEL), direktor Instituta za vina kontroliranog porijekla, ovako je obrazložio zanimanje francuske nacije da vodi brigu o svojim vinogradima:

»Duh opažanja, strpljivost, odvažnost, disciplina, umjetnički smisao, — sve to nisu kvalitete, koje bi se moglo omalovažavati kod ljudi, a profesiju koja ih rađa ili ih razvija, treba cijeniti kao korisnu za čitavu zemlju.«